

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

[SPEAKER_00]

Jeg heter Katrine Sevheim og jobber som nemndleder i Barneverns- og helseneemnda.

I denne episoden deler jeg litt om hvem jeg er, hva en nemndleder egentlig gjør, og hvorfor barns rett til medvirkning er så viktig i vårt arbeid i nemnda.

Gjennom mer enn ti år i nemnda har jeg møtt mange barn og unge som har lært meg mye om betydningen av å få muligheten til å komme med sin stemme.

Jeg inviterer deg med på en samtale.

Om det er mulig å gi barn reell medvirkning, hva sier teorien?

Hva skjer i praksis?

[SPEAKER_01]

Du lytter nå til en episode av podkasten Kafé student, som er laget av Institutt for sosialfag ved Universitetet i Stavanger.

I denne episoden skal vi altså få snakke med Katrine Sevheim, som sammen med meg vil løfte fram barns medvirkning i møte med saker som blir behandla i nemnda.

Enten det er klagesaker over kuttvedtak, forhandlingsmøte eller samtaleprosess.

Men først til deg, Katrine.

Kan ikke du si litt om deg sjøl?

[SPEAKER_00]

Ja, jeg er utdanna jurist, og jeg har vært nemndleder i barneverns- og helseneemnda i om lag ti år, og der jobber jeg den dag i dag.

Før det så har jeg bl.a.

vært her på universitetet, og før det igjen så har jeg vært dommerfullmektig i tingretten, og så har jeg jobb som advokat og politiadvokat.

Og i tillegg til å være nemndleder så sensurerer jeg òg her på universitetet på barneverns- og sosionomstudiet.

Det syns jeg er veldig kjekt.

For det er veldig interessant å lese ulike eksamensoppgaver, besvarelser, og ikke minst tilknyttet teori og lærebøker.

For da får jeg en smakebit på hvordan det er å være student igjen.

Det er kjekt, og det bidrar til at jeg utvikler meg faglig.

Så bra.

[SPEAKER_01]

Det trenger vi i akademien.

Personer som deg, Katrine, som kan ha én fot både i fagfeltet ute, men også i vårt fagfelt i akademien.

Jeg kan kort si allerede nå at vi har truffet noen ganger tidligere, òg når du jobber på universitetet.

Jeg vet vi tok noen kurs sammen den gangen.

Men vi har òg møttes i barnevernet og helseneemnda.

Både fordi jeg har hatt oppdrag som barnets talsperson der, som fagkyndig og sakkyndig i saker som vil behandles i nemnda hos deg.

Utover det vil jeg nevne kort at jeg er veldig interessert i temaet

som du nå løfter fram i denne episoden, Katrine.

Barn og medvirkning.

Jeg skrev litt om det i mitt PhD-arbeid, altså 'Transittliv i barnevernets regi', etter min avhandling.

Og jeg har også gjennomført en studie, men det er òg en god del år siden.

Den var nede og spurte ulike nemndledere hvordan de opplevde det å forsøke å inkludere barn i nemndbehandling.

Så jeg kjenner meg jo litt hjemme, og det er jo litt ekstra gøy.

Men over til deg, Katrine.

Kanskje du sier litt allerede innledningsvis.

Hvor står vi?

Hvilke bestemmelser er det så viktig å hente fram når vi skal ha fokus på barn og medvirkning?

[SPEAKER_00]

Først vil jeg bare si at jeg husker godt den studien din om barns medvirkning.

For jeg var en av de nemndlederne som ble intervjuet i det forskningsarbeidet.

Og et av de temaene som jeg snakket om da, for mange år siden, det var parsrettigheter for barn.

Og der har det skjedd mye siden den studien.

Sånn at vi i dag har mindre strenge vilkår for å gi barn under 15 år muligheten til å være part i egen sak i nemnda og få egen advokat.

Det ser vi i barnevernsloven § 12-3.

Det er i denne bestemmelsen så kommer det jo fram at barn som er 15 år, er part i saken.

I saker som gjelder atferdsvansker eller menneskehandel, er barnet òg part, uavhengig av alder.

Etter denne bestemmelsen kan nemnda òg etter loven innvilge barn under 15 år passrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

Det skal skje en helhetsvurdering om hensynet til barnet tilsier passrettigheter.

Og flere forhold kan komme inn.

Barnets alder, om barnet sjøl ønsker advokat, om barnet sier noe om hvorfor det ønsker advokat.

Og så må vi veie det mot hensyn som kan tale for å begrense dette med å være part i egen sak.

For når du er part i egen sak, så får du mange rettigheter, bl.a. retten til innsyn i dokumenter,

Retten til å være til stede under møter m.m.

Det skal foretas en helhetsvurdering.

Det er viktig å huske på at vi òg før denne lovendringen, som vi ser har skjedd med barnevernsloven § 12-3 ... Før hadde vi adgang til å gi barn under 15 år passrettigheter.

Men med strengere vilkår enn det er i dag.

Jeg husker at jeg i din studie bl.a.

snakket om at jeg rett før dette intervjuet med deg hadde gitt et barn på om lag ti år egne passrettigheter.

Og for så mange år siden var nok det litt mer spesielt enn det ville vært i dag.

Og dette skjedde etter en helt konkret vurdering.

Og da var det tett dialog mellom aktørene.

Jeg hadde dialog med advokatene, til kommunen, til barna og foreldrene om hvordan vi kunne gjennomføre saken på best mulig måte for å ivareta barnet.

Barnets rettssikkerhet, men òg hensyn til en mest mulig skånsom behandling.

Og jeg kommer jo aldri til å glemme det barnet.

Så jeg var helt tydelig på at det å få en egen advokat, å få snakke direkte med nemnda med egen advokat med, det var helt nødvendig for at dette barnet skulle få reell mulighet for innflytelse.

Så må jeg bare bemerke at det var helt spesielle forhold i den saken som gjorde at det barnet på ti år fikk egen advokatdekning.

[SPEAKER_01]

Utrolig interessant å høre, Katrine, hvordan du jobber.

Og egentlig så forteller du meg litt om disse skjønnsvurderingene som man gjør innenfor de rammene som finnes, sant vel?

Men jeg vet jo òg det er noen bestemmelser, sant, både i Grunnloven og Barnekonvensjonen.

Skulle vi sagt litt om de òg, før vi går videre?

[SPEAKER_00]

Ja, det er jo mange bestemmelser som dreier seg om barns rett til å bli hørt, og hvordan en kan medvirke på best mulig måte.

Så skal jeg bare nevne at det er fremmet forslag om å utvide retten til egne passrettigheter.

Og et forslag om at man fra januar 2028 gir barn fra tolv år egne retten til egne passrettigheter i saker i Barneverns- og helsenemnda.

Du var inne på Grunnlovens bestemmelser.

Vi har Grunnloven § 104.

Den gjelder at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd og vern om sin personlige integritet.

I denne grunnlovsbestemmelsen kommer det òg fram at barn har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem sjøl.

Myndighetene har plikt til å legge vekt på barnets mening i overensstemmelse med barnets alder og utvikling.

I denne grunnlovsbestemmelsen så jeg hensynet til barnets beste som et grunnleggende hensyn trukket fram.

Så har vi jo FNs barnekonvensjon, som er en sentral konvensjon om barns rettigheter og beskyttelse av disse.

Og i denne konvensjonen kommer det fram et viktig prinsipp, og det er barnet som et selvstendig individ med egne rettigheter.

Så vi skal ikke gå i detaljer om det.

Men denne konvensjonen er jo gjort til norsk lov gjennom menneskerettsloven.

I denne konvensjonen har vi bl.a.

artikkel 12, og den gjelder barns rett til å bli hørt.

Så har vi òg barnevernslovens paragraf 1-4, som jeg jobber mye med.

Og i denne bestemmelsen så fremgår det at alle barn som er i stand til å danne egne meninger om det saken gjelder, har rett til mer.

Tidligere var det ei grense på sju år.

Men her ser vi at utgangspunktet er at alle barn som er i stand til å danne egne meninger om det saken gjelder, har rett til medvirkning.

Så det er ikke noen absolutt aldersgrense.
Men vi skal gjøre en konkret vurdering fra sak til sak og barn til barn.

Så er det jo det ... Hva er det saken gjelder?

Og hvilke forhold som vedrar barnet, det må jo vurderes helt konkret.

Her er det nok hensyn som kan tale for at vi ikke tolker dette for snevert.

For det er mange forhold som kan påvirke barnets livssituasjon.

[SPEAKER_01]

Veldig, veldig bra.

Her får vi jo virkelig dykke oss ned i de ulike bestemmelsene.

Og jeg er veldig, veldig glad for at du snakker med det presise språket som bare ... Jeg tenker jurister klarer å snakke.

Og jeg er ... Ja, veldig, veldig bra.

Men ...

Når jeg er på vei opp bakken her for å komme inn til studio,

Katrine, så vet jeg at du òg snakket om denne

medvirkningsforskriften og viktigheten av at studentene mine får den presentert.

Vil du si litt om den forskriften?

[SPEAKER_00]

Ja.

Det er nå engang sånn at mange av oss liker å gjenta ting.

Og medvitningsforskriften er en forskrift som jeg kikker på rett som det er.

Sjøl om jeg jobber med den i det vanlige og skal være godt kjent med den, så er det noe vi leser på nytt og nytt med nye øyne.

Og den forskriften kan gi både studenter og ... Og så jobber vi med faget barnevernsrett på ulike vis.

Mye god informasjon.

Det er flere kapitler der.

Det er et første kapittel om generelle bestemmelser.

Og så er det et om barnets medvirkning i barnevernssaker.

Det er kapittel to.

Og så er det kapittel tre, om barnets tillitsperson.

Og så er det kapittel fire, gjennomføring av barnets rett til medvirkning i barneverns- og helsenemnda.

Det er en viktig forskrift som skal bidra til at barnevernstjenesten tilrettelegger for en god medvirkningsprosess og barnets egne perspektiv gjennom hele sakens forløp, selvfølgelig òg under sakens gang før han eventuelt kommer inn til oss i Barneverns- og helsenemnda.

Jeg vil bare trekke fram at det er viktig at alle vi som jobber med barnevernsrett, har det i bakhodet hele veien at barna har en rett til å medvirke, men ingen plikt til å medvirke.

Det fremgår både av Grunnloven og barnevernsloven, men det er òg understreket i medvirkningsforskriften.

Så vil jeg òg bare nevne at i saksbehandlingsrundskrivet ...

Det er rundskriv for Barnevernstjenestens saksbehandling.

Det er et rundskriv for Bufdir.

Så er det bl.a.

trukket fram at samtaler kan bare gjennomføres hvis barnet sjøl ønsker det, og at det skal gjøres uten press, manipulering eller utilbørlig påvirkning, som det står.

Og så er det jo mange andre bestemmelser i lovverket om barnets stemme og vurderinger av ...

Vi har barnevernslovens paragraf 1-3, om barnets beste.

Vi har barnevernslovens paragraf 2-2, om barnevernstjenestens mulighet til å få snakke med barn i enerom i undersøkelsesfase.

Og i dette med å la barn få mulighet til å medvirke, så er jo informasjon et viktig stikkord.

Jeg som nemndleder i saker har jo en plikt til å informere barnet om at det har en rett til å bli hørt.

Ikke en plikt.

'Jeg skal fortelle barnet hvem som blir kjent med hva barnet sier.'

At det blir skrevet et referat fra samtalen.

Og jeg leser opp det referatet etter samtalen, sånn at barnet kan rette, tilføye eller f.eks.

presisere noe mer, eller kanskje komme med noe de hadde glemt, så de kommer på mens jeg leser.

Vi pleier å presisere at det er nemnda som treffer avgjørelse.

Det er viktig for oss å få høre barnets mening og stemme hvis det ønsker å formidle noe til oss.

Jeg pleier å bruke barnets mening aktivt i vedtaket, i den konkrete avveiningen av hva barnets beste er.

For det er sjølsagt at hva barnet sier, er et viktig hensyn i denne vurderingen.

Men det er nemnda som treffer avgjørelse, og det kan komme inn andre hensyn og momenter som gjør at det ikke alltid blir sånn som barnet selv ønsker.

I medvirkningsforskriften står det mye om hva barnevernstjenesten skal informere barna.

Og informasjon og reelle medvirkninger henger nært sammen.

Og det har jo du trukket særlig fram.

Både i avisens materiale, for det har jeg snikt litt på og lest, men òg i avhandlingsarbeidet ditt.

[SPEAKER_01]

Jeg kan godt si litt om selve den forståelsen som jeg bruker å undervise til mine studenter.

Men før det, Katrine, du nevnte dette med tillitsperson.

Jeg tenker at i det ordet ligger det ordet tillit.

Og da tenker jeg, skal en oppnå tillit mellom f.eks.

en voksen og et barn, så bør en kanskje starte ganske tidlig i en saksprosess.

Sånn at ikke den tillitspersonen popper inn f.eks.

rett før en sak skal opp i nemnda.

[SPEAKER_00]

Hva tenker du om det?

Det er viktig at barnevernstjenesten er bevisst reglene om tillitsperson.

Og godt kjent med kapittel tre i medvirkningsforskriften om dette.

For det er sånn som du sier, at det er en person som barna har særlig tillit til.

Og så er det noe med å ha med en person som du er trygg på i flere møter.

Gjennom en hel prosess, gjerne, så du kan ha som en trygghet med deg.

For da vil en gjerne lettere kunne formidle det en sitter og tenker på og lurere på, og kan få hjelp av en trygg voksen til det.

En voksen som gjerne ikke da har noe med barnevernstjenesten å gjøre, ikke noe med familien å gjøre, men kanskje en lærer, en onkel, noen en er særlig trygg på.

Og dette med tillitsperson er jo noe som vi gjerne ville opplyst i nemnda.

Ber om opplysninger om barnet.

Ønsker tillitsperson i samtale med nemnda eller talsperson om barnet har fått oppnevning til talsperson, og hvem det er i tilfelle?

Det er litt dumt hvis det noen ganger er sånn at barnet først når saken er kommet til oss, blir kjent med denne rettigheten.

Så du trakk fram dette med tillit.

Få tillit i hele prosessen, en trygghet.

Ikke kun i prosessen i nemnda, men òg før.

For det skjer mye i forhold til barns medvirkning før saken kommer til oss, stort sett.

[SPEAKER_01]

Der har jeg et godt eksempel fra studien jeg jobber med.

Der var det en ungdom som var veldig tydelig på at hun opplevde sjøl å ha reell medvirkning i saksbehandlingen hun hadde vært i, som gikk i barnevernet.

Men hun sa aldri noe.

Det var hun veldig tydelig på.

Men jeg sier aldri noe.

Så prøvde jeg å ... 'Hvordan henger dette sammen?'

Så sa jeg, 'men det trenger jeg jo ikke.'

'Det gjør jo Berit for meg', sa hun.

Og det er jo ganske interessant, for hun opplevde nok at det som Berit sa, det kunne hun ha sagt sjøl.

Hun sa hun kunne slappe av på møter, for Berit er jo der.

Og hun sier det som om det var jeg som skulle sagt det.

De hadde jo gode møter og gode samtaler både i forkant av f.eks.

møter i barnevernstjenesten, der òg Berit hadde vært en del av nemndsbehandlingen den gangen hennes sak hadde gått for nemnda.

Hun hadde en trygg og god forståelse av hva medvirkning var.

Men det betydde ikke at hun trengte å stå rakrygga i alle disse møtene.

For der hadde hun sin person, så kjente hun henne veldig godt.

Så det hadde jeg bare lyst til å kommentere på.

For medvirkning, hva er nå egentlig det?

Nå skal ikke en bruke lang tid på det, men ...

Det er ulike teorier som sier noe om hva medvirkning er.

Den nederste nivået som ikke er medvirkning, er bare at barnet skal få informasjon.

Neste steg i stigen handler vel noe om at barnet skal få hjelp til å skape seg en mening?

For det òg tar tid.

Det er ikke alltid sånn at når vi møter et barn, så har det en tanke

og en forståelse som er klar for å leveres over.
Det kan ta noe tid, dette her.
Og da kan en tenke at hvis vi da har gjennom ... Kanskje vi må ha flere samtaler med barnet, for at barnet sjøl skal få ha en mening som er deres.
Så må de kanskje få hjelp til å formidle denne meningen.
Her kan vi tenke på barn i ulike aldre.
Noen barn kan trenge å sitte og tegne.
Noen kan trenge ulike emosjonskort.
Vi har mange muligheter.
for å se om vi klarer å få barna til å formidle en mening som vi tenker at de har.
Men det begynner å bli ganske komplisert.
Og når barn skal få mulighet til å levere fra seg denne meningen, så går stegene opp igjennom der den meningen skal bli en del av beslutningsgrunnlaget som kommer i en sak.
Det er også kjempeviktig.
Og det sa du noe om, Katrine.
For du sa at du alltid bruker ...
Å vise til barnets perspektiv når en kommer til en konklusjon, og hvor barnet står hen.
Det vil jeg vise at barnets stemme inngår som en del av prosessen.
Det er ikke bare noe en tikker av, at en har snakket med et barn og tror at vi har fått fram barnets mening, men også at vi viser at det den sier, inngår i beslutningsgrunnlaget.
Selv om det ikke blir akkurat sånn som barnet kanskje ønsker.
Litt av det tenker jeg at selve medvirkningsbegrepet ... Hvis vi dukker ned i det, så tenker jeg at det er viktig og fordi at hvis vi setter i gang denne prosessen med å forsøke å gi et barn medvirkning, så må vi og fylle det opp.
Hvis ikke kan det bli veldig vanskelig for et barn å bli forsøkt inkludert på noe, og i en prosess der de mister litt kontroll over hva dette egentlig er.
Vi har en dobbel plan her, at vi kanskje skal møtes en gang til.
Der vi skal dykke ned i medvirkning.

[SPEAKER_00]

Ja, minst en gang.

[SPEAKER_01]

Ja, minst.

Ja, sånn var det det var.

[SPEAKER_00]

Det du sier om medvirkning i denne stigen, viser bare hvor tydelig det er.

Å få reell medvirkning, å få muligheten til reell medvirkning, så må arbeidet starte tidlig.

Informasjonen må komme underveis, retten til tillitsperson må komme tidlig.

Hva er medvirkning?

Det er et kjempevidt begrep.

Det er det barnet du forteller om, som får være til stede.

Det å få være til stede og.

Og så få høre ting, som en har krav på å bli informert om.
Det er òg et grunnlag for medvirkning.
Jeg vil kalle det òg medvirkning.
En er med i kraft av at her er jeg med i en prosess, og dette er meningsfullt for meg å være med på.

[SPEAKER_01]

Veldig, veldig viktig.
Katrine, kan ikke du òg si litt hvordan en helt vanlig arbeidsdag kanskje ser ut for deg som nemndsleder, og hvordan jobber du med medvirkning i ditt daglige virke?

[SPEAKER_00]

Ja, jeg har veldig varierende dager.
Ingen dag er lik.
Jeg vil bare si at det med samtaler med barn er en viktig del av arbeidet mitt.
Jeg har en del barnesamtaler.
Noen har jeg alene, og andre har jeg sammen med nemnd.
Når vi er ei heil nemnd, da med tre medlemmer stort sett, så skal vi gjøre saker.
I nemnda jeg arbeider i, har vi et eget tilrettelagt rom for samtaler med barn og ungdom.
Som er innreda med sofa, stoler og bord, og det er litt tegnesaker hvis noen trenger det.
Det er lunere rom enn kontoret mitt hadde vært for den typen samtaler.
Noen samtaler foregår på Teams, det står litt om det i medvirkningsforskriften òg.
Noen barn og ungdommer ønsker å snakke med oss på Teams.
Andre ganger kan rent praktiske hensyn gjøre at det blir nødvendig med tid og reiseavstand og andre ting.
Men i utgangspunktet så snakkes vi fysisk, at barna kommer til oss og at vi gjennomfører det i dette rommet som er til rette.
Noen dager har jeg det som kalles forhandlingsmøter.
Det er møter hvor spørsmål om f.eks.
skal skje en omsorgsovertakelse og fastsette samvær.
Det kan være saker som gjelder om tidligere fastsatt samvær mellom barn og foreldre skal endres.
Det kan òg være saker om barn skal tilbakeføres til sine foreldre etter omsorgsovertakelse.
I de aller fleste av disse sakene er vi en nemnd.
Da er det jeg som jurist og et fagkyndig medlem, som det heter.
Gjerne en barnevernspedagog, psykolog, sosionom eller annen relevant barnevernsfaglig og psykologfaglig bakgrunn.
Mens andre saker behandles gjerne alene etter såkalt forenkla eller kombinert behandling.
Jeg tror ikke vi skal ta et sånt voldsomt dybdedykk i det, men det er mange ulike måter saker kan behandles på.
Og så er det sånn at barns stemme skal fremkomme i vårt arbeid.
Kommunen skal i begjæringen redegjøre for at barnet er informert om medvirkningsretten, og opplyse om hvordan barnet ønsker å uttale seg dersom han eller hun vil bruke denne retten.
Om det ikke er gjort, så sender jeg et brev om hva barnevernet skal

informere om,
Men små barn skal ikke høres.
Det er ingen absolutt grense knyttet til alder.
Det skal skje en konkret vurdering.
Så må vi huske på at medvirkning er mer enn det å uttale seg i
samtale med nemnda gjennom en sakkyndig eller gjennom en talsperson.
Medvirkning er så mye.
Og det er et hvitt begrep.
Og medvirkning skal skje fra start til slutt.
For barn kommuniserer jo både med ord og atferd.
Og f.eks.
kan foreldre, helsepersonell, barnevernstjenestens kontaktperson,
barnehagen og andre fortelle om hva barnet kommuniserer på andre
måter enn gjennom samtale.
Et barn på f.eks.
ett år kan ha mange uttrykk som viser mye, selv om det ikke kan
formidles gjennom ord og i samtale.
Og det gjelder òg for et barn for én måned.
Jeg har lest mange rapporter, hørt foreldre beskrive, ansatte på
Foreldre-Barn-senter forteller og beskriver barns uttrykk gjennom
annet enn ord.

[SPEAKER_01]

Når barna er part i saken, hvordan blir medvirkning da?

[SPEAKER_00]

Noen ganger er barn selv part i saken, det har vi snakket litt om,
og har egen advokat.
Da sender jeg gjerne et brev tidlig i saksforberedelsen, der jeg
stiller spørsmål om hvordan nemnda kan gjøre prosessen best mulig.
Jeg vil i saken få avklart om advokaten og barnet har noen tanker og
planer om hvordan de ønsker at saken skal gjennomføres på en mest
mulig skånsom og rettssikker måte for barnet.
F.eks.
om barnet ønsker å være til stede hele tida under forhandlingsmøte,
eller deler av det.
Om barnet har behov for et sted å trekke seg tilbake, om det skal
finnes reservert rom til det.
Og om barnet ikke er til stede, om det ønsker å forklare seg
likevel ... Enten på Teams eller med at det kommer inn under selve
forklaringen.
Om noen skal gå ut under forklaringen.
Og andre ting som kan være viktig for barnet å bli møtt på for
hvordan vi skal gjøre dette møtet best mulig.
Jeg har ofte òg planmøte.
Jeg har hatt møte med advokatene i saken, på Teams, god tid før
møtet, for å ha en muntlig dialog om hva som er viktig å gjøre for å
tilrettelegge best mulig, og innspill fra alle, og spesielt fra
barnets advokat.
Så har vi jo en behandlingsform som heter samtaleprosess.
Det er en annen behandlingsform enn den ordinære, hvor det typisk er
et forhandlingsmøte.
Det er en behandlingsform hvor en nemnd, ved nemndleder og stort
sett alltid en sakkyndig, skal forsøke å bistå partene i

barnevernssaken med å snakke sammen og se om det er mulig å finne gode løsninger for barnet.
God dialog, det å snakke sammen, samsnakke, er et viktig stikkord i samtaleprosessen.
For her skal det ikke skje bevisførsel.
Dette er en behandlingsform som er basert på dialog.
Her skal barnet stemme inn.
Og barnets rett til å bli hørt er like viktig som i vanlige saker med forhandlingsmøter.
Barn kan medvirke som part eller på annen måte og her.
Er ikke barnet hørt, så skal det få muligheten til å få medvirke før møtet på annen måte.
Gjerne gjennom samtale med nemndleder og sakkyndig, gjennom talsperson eller sakkyndig.
Noen barn ønsker å medvirke gjennom å fortelle til kontaktpersonen i barnevernstjenesten hva de vil formidle.
Her er det rom for flere møter.
Det er makstid.
Vi kan ikke holde på med samtaleprosess mer enn ett år i nemnda, men vi kan ha flere møter.
Det gir jo og typiske nemndledere og sakkyndige muligheten til å møte barn flere ganger og følge barnet over tid.
Det kan være en fordel å fylle et barn og se om det er noe vi kan gjøre som fungerer bedre, noe mor, far, barnevernstjenesten gjør nå som gjør at det er bedre for deg i den situasjonen du er i. Er det noe vi bør gjøre annerledes?
Det gir mulighet for å prøve ut ting.

[SPEAKER_01]

Og nå er jo jeg med i disse samtaleprosessene, av og til i hvert fall ned.
På de sakene der jeg sitter sammen med nemndleder og prater med barn.
Og det jeg og syns er veldig interessant med samtaleprosess, det er nettopp dette med at barnets mening kan endre seg over tid.
At det vi egentlig snakket om ganske tidlig på et samtalemøte, eller i en samtaleprosess i et tidlig møte, det kan endre seg.
Etter hvert som kanskje ulike ting er blitt ... Eller ulike forhold er blitt testa ut underveis.
Og dermed så tenker jeg og at ...
I hvert fall i min måte å forstå medvirkning på, så kan kanskje ...
Jeg tror kanskje jeg vil si at kanskje medvirkning blir enda mer reell når vi får en mulighet til å, som sagt, møte et barn over tid og og se på hvordan ting utvikler seg.
At vi ikke bare tar ett standpunkt på ett møte og tenker at dette faller og står på akkurat det barnet sier her og nå.
Det er det jeg syns er veldig interessant med samtaleprosess, Katrine.

[SPEAKER_00]

Ja, for da får vi jo muligheten til å skape mer trygghet for barna og over tid med gjentatte møter.
Og så er det jo sånn at ingen av oss er jo statiske.
Og f.eks.

tre måneder i et barns liv, forholdsmessig sett så er jo det mye mer enn tre måneder for oss voksne.

Så det er jeg helt enig i. Og det som jeg har lyst til å bare nevne òg med samtaleprosess, er jo det at der er det jo ikke tillatt med særmøter med f.eks.

mor eller far, eller å kontakte personen til barnevernstjenesten.

Men når det gjelder barn, så kan barn snakke med nemlighet eller sakkyndig alene.

Det er òg litt viktig at en ikke skal motta si alt en mener, i et rom.

Men at en kan snakke med f.eks.

sakkyndig alene.

Veldig interessant.

Skal vi si noe om klagesaker?

Klagesaker hos oss er saker som gjelder akuttplasseringer.

Enten selve akuttplasseringen og eller det foreløpige samværet under akuttperioden.

Barn har rett til å bli hørt i klagesaker.

Det kan skje på ulike måter, som ellers med samtaler med nemndleder, med en talsperson eller gjennom f.eks.

samtale med barnevernstjenestens kontaktperson.

Der er det et tidsaspekt òg, for dette er saker som skal behandles fort.

For det er jo under en akutfase.

Og det kan gjøres på ulike måter.

Men jeg har etter hvert, når jeg har jobbet lenge i nemnda sitt, at det at barn får denne muligheten da, òg for oss i nemnda, ikke bare til barnevernstjenesten under plasseringen, men òg i nemnda, det er enormt viktig.

En krevende situasjon for alle, og ikke minst barn, å bli akuttplassert.

Noen barn er i en situasjon der de ikke ønsker å uttale seg da.

Mens for andre barn er det veldig viktig.

Enormt viktig.

Selv om de kanskje noen få dager før har snakket med barnevernstjenesten om akuttplassering.

At det er enormt viktig å få komme inn i nemnda.

I akutfasen, med sin mening.

[SPEAKER_01]

Sant?

Hvorfor tror du det er viktig for dem?

[SPEAKER_00]

Det er dem det gjelder.

Og det er en ... Ja, det er jo en enormt krevende situasjon, vil jeg si.

Enten en har et ønske om å flytte ut av hjemmet eller ikke.

Så er det en enormt krevende situasjon.

Og det er også iallfall for muligheten.

Det kommer med sine meninger.

Det tror jeg er enormt viktig.

Og det er mye større og større fokus på dette.

Og barnevernstjenesten, barnevernslederen, har plikt i forbindelse

med akuttvedtak å påse at barnet har fått anledning til å uttale seg i akutfase om akuttplassering.

[SPEAKER_01]

Så det å kanskje få litt mer eierforhold til beslutningen kan være til hjelp.

[SPEAKER_00]

Å være med, og bli sett.

Medinnflytelse.

Ja, for vi har jo vaktordninger i nemnda.

Når en har vakt, så er det typisk ei uke om gangen.

Da foretar en kontroll av disse akuttvedtakene, bl.a.

Barn skal bli hørt i forbindelse med disse.

Og barnevernsleder, eller påtalemyndigheten i politiet, skal ha vurdert barnets mening i vurderingen av om akuttplassering er til barnets beste.

Og dette skal fremgå av akuttvedtaket som er gjort.

Vi tar imot saker som kommer inn til oss i nemnda når vi har vakt.

Og det er den nemnda som har vakt, altså tjuv, som skal sette i gang saksbehandlingen.

Og få sakene inn på rett spor helt fra begynnelsen av.

Så er det noen saker som behandles etter såkalt forenkla behandling.

Og det er gjerne saker hvor det er samtykke til det.

Og så er det noen saker hvor det blir beslutta tvungent.

Vi skal ikke gå i detaljene om det, men barnets rett til medvirkning gjelder jo selvfølgelig òg her.

Så jobber vi i nemnda òg med noen saker etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Men det trenger vi ikke gå inn her, for det gjelder voksne folk.

[SPEAKER_01]

Vi klarer ikke dekke alt, Katrin.

Men det jeg sitter og tenker på nå ... Nå vet jeg at du har ...

Vært i barnevernet og helsenemnda i godt ti år.

Hva har du lært om barns medvirkning?

Har noe endra seg over en tiårsperiode, tenker du?

[SPEAKER_00]

Det er så mye.

Det er så mye som har endra seg og utvikla seg.

Og så sitter jo jeg med mange spørsmål fremdeles.

Jeg tror de aller fleste som jobber med barn og barns medvirkning, har mye de kan lære hele veien.

Det er jo en sånn fortløpende, dynamisk prosess, tenker jeg.

Det å tilrettelegge for best mulig rom for medvirkning er et arbeid som alltid vil være i utvikling, og skal være i utvikling.

Det jeg sitter igjen med, er at jeg har enorm respekt for betydningen det kan ha for et barn.

Og for muligheten til å formidle det barnet mener, tenker, håper og ønsker.

Du bruker gjerne begrepet medinnflytelse i forbindelse med medvirkning.

Det syns jeg er en god vinkling.

For barnevernssakene dreier seg om barnas liv.
Og det å ha en innflytelse på det, hva som skal skje med en sjøl,
det er enormt betydningsfylt.
Så er det jo som vi var inne på tidligere, at det er ikke dermed
sagt at det alltid blir sånn som barna ønsker.
Men likevel så er deres meninger uttrykk viktig og skal tillegges
vekt i vurderingene våre.
Det er eksempler på det.
Jeg nevnte det da vi gikk ned hit.
At jeg hadde en samtale med et barn sammen med nevnte.
Hvor det ble beskrevet etterpå at det barnet senkte skuldrene med en
gang den samtalen var ferdig.
Og da tenkte jeg at for meg ...
Så ble det et forhåpentligvis tegn på at det var godt for dette
barnet å få lov å være med i sin egen sak.
Andre eksempler er jeg har møtt barn som har hatt bestemte ønsker i
forhold til hva barnet skal gjøre med sine foreldre under samvær.
Og betydningen av å trekke det fram, f.eks.
Det er viktig.
Det viser hva som er viktig for barnet for å få gode samvær.
Og selvfølgelig så har det en stor betydning for barnet, barnets
situasjon.
Og selv om det i noen saker blir vurdert at barnet ikke kan bo
hjemme, så kan det å bli hørt, og at meningen i forhold til
samvær ... Hvordan en kan få best mulig kontakt, sikre på samværet,
kan være ennå betydelig.

[SPEAKER_01]

At du prøver å skape rom for medvirkning, du nevnte noe om at det er
viktig.
Så syns jeg jeg hører at du sier at det å skape rom handler òg om å
prøve å møte barn akkurat der barnet er, og det barnet er opptatt
av.

[SPEAKER_00]

Når jeg går inn i rommet for å møte et barn, enten det er alene med
en bisitter fra nemndas administrasjon, eller om det er sammen med
en nemnd, eller når et barn eller ungdom skal forklare seg i et
forhandlingsmøte, så er det viktig bare å gi tid og gi rom.
For det er noe med at vi kan sitte med en haug med spørsmål, men det
helt sentrale er jo at barnet, ungdommen, får lov å formidle det,
det, denne.
Dette er viktig for meg å få fram.
Det er det jeg vil si.
Barnet får rom til det.
Faktisk spør.
Er det noe du syns er viktig å få fram?
Snakke rolig.
Ikke komme med mange spørsmål med en gang.
Men òg det at vi bare skaper en grei stemning.
Bare en sånn enkel ting som det at jeg ...
Jeg kommer jo ikke inn der med drakt, men jeg har vanlige klær på
meg.

[SPEAKER_01]

Jeg vet òg, for jeg har vært med deg på noen av disse samtalene, jeg syns du gjør så utrolig godt måten du starter samtalen på.

For du sier jo det nå, at det er viktig å spørre hva som er viktig for deg.

Er det noe du ønsker å fortelle oss?

Er det noe du har tenkt på før du kom inn her?

Men du er opptatt av når du spør om det spørsmålet.

Du stiller det helt først.

Så vi ikke begynner med masse andre ting, og så er det noe du har tenkt på.

For da har barnet glemt det.

Men du har en struktur på samtalen der du sikrer deg at barna får en mulighet til å si det de har tenkt, før vi nesten begynner med de spørsmålene vi eventuelt har da.

[SPEAKER_00]

Det er noe jeg har blitt mer og mer bevisst på underveis.

Jeg har snakket med andre som jobber med barn.

Det å erfare har mangelsamt.

Hva er det som jeg merker sjøl?

Ser ut til å gi mest mulig trygghet.

Og så gir de mulighetene tidlig til samtale.

Men òg avslutningsvis.

Før vi går ifra hverandre.

Er det noe du har kommet på underveis?

Bare gi rom.

Det er òg et veldig vidt begrep å gi rom, men det tror jeg er enormt viktig.

[SPEAKER_01]

Katrine, om det er noen erfaringer som du kan huske gjennom disse ti årene, som virkelig har satt smør i deg når det gjelder dette med å prøve å gi barn medvirkning i saker som kommer til dere?

[SPEAKER_00]

Der kunne jeg sikkert snakket en halvtime og time og vel så det.

For det gjør jo inntrykk å møte barn.

De har sterkt inntrykk.

Så husker jeg f.eks.

et barn som var part og forklarte seg tilrettelagt uten at verken foreldrene eller barnevernstjenesten var i rommet.

Og så fortalte om sitt syn på barnevernets begjæring om omsorgsovertakelse.

Så var det barnet så tydelig på.

De opplevde at det de hadde sagt underveis, kom ikke fram noe sted.

Og så lurte de barnet på om de egentlig vet hva de mener.

Og når det skjer f.eks.

saksbehandling, bytter og andre ting, og det kan være en lengre prosess hvor barnet er i kontakt med barnevernstjenesten, så er det viktig at det barnet sier, mener.

At det kommer tydelig fram i dokumentene.

Både i barnevernstjenesten og i nemnda.

For det er så viktig at vi viser hvilke vurderinger vi gjør, og

hvordan barnet sin stemme er nedtatt der.

Så er det et annet barn som kom inn i rommet, og det er flere år siden, og sier at 'jeg har bare én ting jeg vil si til deg,' og 'det er viktig at du skriver det ned'.

Og 'det er viktig at du òg tar det med i den dommen du skal skrive'. Det husker jeg så godt.

Klart og tydelig.

Og så var det et annet barn som egentlig ikke ønsket å si så mye om det saken gjaldt, som var omsorgsovertakelse, men som hadde veldig behov for å gi noen beskjed til barnevernstjenesten.

Og det tenker jeg òg er viktig.

Det er viktig at barn får komme en plass og fortelle det som er viktig for dem.

Og her var det snakk om både tilsynsbesøk og samvær og andre ting, så de ville at barnevernstjenesten skulle vite videre.

Og det tenkte jeg var viktig at vi skapte et rom for.

Selv om det ikke gjaldt den direkte saken vi hadde i nevnta, så gjaldt det direkte for det barnet, og hvordan det barnet skulle ha det videre.

[SPEAKER_01]

Kjempeviktig at de som kommer, opplever at det de har brukt sin energi til å fortelle, og det de på en måte virkelig legger fram til dere, at de òg opplever at det blir en del av saken.

Men igjen så tror jeg òg, slik at du har erfart, men òg vi kan lese en del om det i forskning, at barn ber jo egentlig ikke om å få bestemme, de ber om å få bli hørt.

Og få lov til å bidra med deres perspektiv, tenker jeg.

Ja, Katrine, tida går, og vi må kanskje avrunde bitte litt.

Er det noe vi nå tenker mot slutten, som vi bør hente fram?

[SPEAKER_00]

Det er viktig å fortsette med fokus på barns medvirkning.

At vi er bevisste denne retten og bruker de reglene som skal sikre den retten på best mulig måte.

Så kunne jeg gjerne tenkt meg å undervise en hel dag.

Det er så mye en kan si.

Men det som er enormt viktig, er det som jeg nevnte innledningsvis òg.

Studenter og praktikere kan lese seg opp på den medvirkningsforskriften.

Den sier utrolig mye, bl.a.

om dette med barnets tillitsperson.

For dette arbeidet med å sikre barns rett til medvirkning er fortløpende.

Det skjer fra begynnelse til slutt.

Og det er viktig at hen jobber aktivt med dette helt fra begynnelsen av.

I forbindelse med akutt plasseringer.

Barn kan gjerne ønske å medvirke i begynnelsen, men ikke seinere.

Det kan være at en ikke ønsker å uttale seg til noen i begynnelsen, men etter ei tid så ønsker vi det likevel.

Fylle barnet der det er.

[SPEAKER_01]

Veldig bra.

Nå flagger du litt av det du tenker.

Kjempeviktig.

Jeg har òg et flagg jeg har lyst til å sette ut på stien vår her.

Og det er ... Hvilken framgangsmåte er det vi bruker når vi forsøker

å få barn inkludert til å medvirke eller få medflytelse i egen sak?

For det en kan se av den studien jeg hadde, var at en del ungdommer

sier at de ble edda på en mailingliste.

Altså de ble inkludert til å få delta på møter, men de møtene var

designa for hvordan voksne har møter.

Der det kanskje var en fostermor, en fra barnevernstjenesten, en fra

skolen, en lege og en fra ettervernet.

En samler mange voksne og edder en på en ungdom.

Og da å tenke at det er et forum hvor en ungdom klarer å ha en

væremåte, å ha en trygghet i å formidle det den ønsker, og være med

i den diskusjonen ... Det kan vi håpe på, men det er jammen ikke

alle ungdommene som syns dette er noe OK.

De legger mye press på seg sjøl.

De kan oppleve det som vanskelig både i forkant av et møte, for det

er jo de det gjelder, og det er jo deres viktige livssituasjon som

skal avklares.

Og for noen av dem skal det avklares ikke bare for dem, men kanskje

også for søsken.

Så de skal være talspersonen kanskje for en lillebror eller

lillesøster i tillegg.

De legger mye på skuldrene sine.

Og da å gå inn i sånne møter som det ...

Kan være veldig belastende.

For det disse ungdommene da skal gjøre, de skal forholde seg til sin

egen væremåte i møtet.

Og så går ikke det helt som de har tenkt.

Det går litt i surr fra dem.

Hvem sa det?

Men hvorfor sa den det?

Hva mener jeg?

Men i svarte!

Hvem skal jeg høre på?

I etterkant sitter de da igjen og har blitt gitt en mulighet, men

sjøl opplever at den klarte de ikke å ta.

Da skal de leve med konsekvensen av det.

På en måte saksgangen som vi bruker som voksne, da.

Så kommer det et referat fra det møtet.

Og det var en ungdom som sa til meg at nå skal jeg bare grue meg til

det referatet kommer.

For da må jeg jo inn og lese referatet og prøve å justere det

referatet.

Og si ja, jeg sa det, men jeg mente jo ikke det.

Eller osv., osv.

Så de skal forholde seg til det òg i etterkant.

Da skal de kanskje prøve å redigere det, sånn at det de ønsker,

kommer bedre ut.

Så må vi ta kontakt med f.eks.

barnevernstjenesten og prøve å få referatet justert.

Det er litt av en prosess.
Jeg lurte på hvilke ungdommer vi tenker klarer å stå i det.
Dette med tillitspersonen blir i mitt hode utrolig viktig.
Metoden for hvordan vi skal forsøke å inkludere barn, må vi tenke veldig mye på.
Det er ikke bare min studie som viser meg noen andre studier.
Så her har vi fortsatt en vei å gå.

[SPEAKER_00]

Ja.
Dette med et trygt rom.
Det kan være så avgjørende.
Og en annen ting er å spørre barnet.
Barnet har med seg f.eks.
mor eller far eller fosterhjem eller beredskapsforeldre.
Eller barnevernstjenestens kontaktperson med som følge, de som kjører med dem inn.
Spør ... Vil du at de skal sitte på et rom på sida, f.eks.?
'Der inne sitter mamma', eller 'der sitter læreren min', påstår om fosteret.
At de kan få lov å gå inn til de underveis.
Det kan være veldig viktig.
Men dette med tillitsspørsmål er en fanesak for meg, så jeg er glad til du òg.
Vi snakker ofte fra kontekst barnevernstjenesten.

[SPEAKER_01]

Når sakene kommer opp for Barnevernet og Helsenemnda, er det litt andre mulighetsrom der.
Men du har egentlig vist hvordan det går an å åpne det rommet, Katrine.
Tusen takk for det.
Ja, da tror jeg faktisk at vi skal avrunde denne episoden, Katrine.
For at jeg og du har jo da en plan om å møtes igjen.
For det jeg vet, er at du har hatt en forskningstermin.
Og vært rundt og snakket med masse spennende personer om medvirkning.
Det har du lovt meg, og nå sier jeg det på podkasten, så får vi klippe det vekk.
Men det har du sagt, at det kan du gjerne ønske.
At vi lager en ny episode der vi får lov til å høre hva din forskning viser.

[SPEAKER_00]

Jeg har veldig lyst til å komme igjen og snakke med deg om det, for jeg har hatt studiepermisjon.
Og da har jeg snakket med mange.
Jeg har snakket med ansatte i Bufetat, fosterforeldre.
Og jeg har snakket med mange andre.
Jeg har snakket med tidligere kollegaer og advokater.
Så det har jeg veldig lyst til å komme tilbake igjen og snakke om.

[SPEAKER_01]

Ja, i denne episoden har vi altså fått lov til å snakke med Katrine

Sevheim.

Hun er nemndleder i barnevernet og helsenemnda, og hun har delt erfaringer hun har hatt over ti år i nemnda.

Hun har forklart hvordan barnets rette medvirkning er forankra i Grunnloven, i barnekonvensjonen, i barnevernsloven, og vist til forskrifter.

Og har understreket hele tida at barna har en rett, men ikke en plikt, til å medvirke.

... Katrine gir egne eksempler på hvordan nemnda legger til rette for barns stemme i nemnda.

Dette med å gi informasjon, bli tydelige på hva som er barnets muligheter til medvirkning, at samtaler kan skje i det du kaller for trygge rom ...

Eller tilpasset, kanskje digitalt via Teams.

Jeg har òg hørt at du er veldig opptatt av barnets tillitsperson, og at det kan være veldig avgjørende.

Og at den kontakten med tillitspersonen forhåpentligvis har skjedd i forkant av selve nemndsbehandlingen.

Du viser til litt mindre detaljer, men det vi kan se på som mindre detaljer, kan ha stor betydning for barnet, og barnets muligheter til å oppleve medinnflytelse.

Du har pekt på utfordringer med å balansere f.eks. barnets ønske.

Og kanskje til og med opp mot barnets beste.

Det er ikke sikkert at det barnet sier, blir vurdert som barnets beste.

Men òg hvor viktig det er å dokumentere hvordan barnets stemme er tatt inn i de avgjørelsene som dere skal ta.

Gjennomgående, tenker du, Katrine, minner oss på at barns mening må tas på alvor.

Ikke bare å lyttes til, men faktisk brukes aktivt i vurderingen og i de beslutningene som tas.

Da sier jeg bare tusen takk, og i neste episode tar vi steget videre.

Der deler Katrine erfaringer fra de samtalene hun har hatt med ulike fagfolk om barns medvirkning.

Kanskje hva som fungerer, hvilke hindringer de møter, og hvordan vi da sammen kan styrke barnets reelle medvirkning i praksis.

Så da har jeg bare lyst til å si tusen takk til deg, Katrine.

Du har nå hørt på en episode fra Kafé Student.

En podkastserie laget av Institutt for sosialfag ved Universitetet i Stavanger.

Si tusen takk til Sara Hin, så er redaktør sammen med meg for denne episoden.

Tusen takk.

[SPEAKER_00]

Tusen takk for at jeg fikk komme.

Jeg kommer veldig gjerne igjen, for dette brenner jeg for.